

Nejrozsáhlejší změny pravidel rozhodčího řízení ICSID v jejich historii: evoluce, nebo revoluce?

Jaroslav Kudrna* – Tereza Ševčíková**

Abstrakt: Článek analyzuje zásadní změny, které přinesla nejrozsáhlejší novelizace procesních pravidel Mezinárodního střediska pro řešení investičních sporů (ICSID) za posledních 55 let. Proces novelizace probíhal od roku 2016 a nová pravidla vstoupila v platnost 1. července 2022. Pravidly ICSID se řídí většina investičních sporů. Autoři se nejprve zaměřují na změny v Rozhodčích pravidlech podle Úmluvy ICSID. Na to navazuje představení změn v Doplnkových pravidlech ICSID. Článek poté představuje nová samostatná Mediační pravidla ICSID a Pravidla ICSID pro zjišťování skutečností. Kromě přiblížení samotné novely autoři také reflektují její obsah v kontextu probíhající diskuse k reformě mezinárodní investiční arbitráže. Autoři se také zamýšlejí, do jaké míry je tato rozsáhlá novelizace přirozenou evolucí dosavadní praxe, nebo zda obsahuje i opravdu revoluční prvky.

Klíčová slova: investiční arbitráž, ICSID, Úmluva ICSID, Rozhodčí pravidla ICSID, Doplnková pravidla ICSID, Mediační pravidla ICSID, Pravidla ICSID pro zjišťování skutečností

Úvod

Reforma investičních arbitráží je v posledních několika letech velmi diskutovaným tématem, v jejímž rámci bylo vzneseno několik kritických bodů, jako například systematická nerovnováha,¹ nedostatek soudržnosti a konzistence systému,² nedostatek správnosti rozhodnutí,³ jmenování a chování rozhodců,⁴ náklady⁵ a délka řízení,⁶ transparentnost řízení⁷

* JUDr. Jaroslav Kudrna, Ph.D., LL.M. (NYU). Vedoucí oddělení Mezinárodní arbitráže a ochrana zahraničních investic Ministerstva financí České republiky. E-mail: Jaroslav.Kudrna@mfc.cz. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1687-0150>. Vyjádřené názory jsou výhradně názory autorů a nemusí nutně představovat názory Ministerstva financí České republiky.

** Mgr. et Bc. Tereza Ševčíková. Referentka na oddělení Mezinárodní arbitráže a ochrana zahraničních investic Ministerstva financí České republiky. E-mail: Tereza.Sevcikova@mfc.cz. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4243-7799>.

1 Viz MILLS, Alex. The Balancing (and Unbalancing?) of Interests in International Investment Law and Arbitration. In: DOUGLAS, Zachary – PAUWELYN, Joost – VINUALES, Jorge E. (eds). *The Foundations of International Investment Law*. Oxford Scholarship Online, srpen 2014 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://academic.oup.com/book/11796/chapter-abstract/160875835?redirectedFrom=fulltext>>.

2 Viz ZARRA, Giovanni. The Issue of Incoherence in Investment Arbitration: Is There Need for a Systemic Reform? *Chinese Journal of International Law*. 2018, Vol. 17, No. 1, s. 141. Dostupné z: <<https://academic.oup.com/chinesejil/article/17/1/137/4964724>> [cit. 2022-10-26].

3 Viz UNCITRAL Working Group III. *Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-fifth session*. 35th session. 14. května 2018 [cit. 2022-10-26], s. 5, odst. 21. Dostupné z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V18/029/59/PDF/V1802959.pdf?OpenElement>>.

4 Viz UNCITRAL Working Group III. *Note by the Secretariat: Possible reform of investor-State dispute settlement (ISDS)*. 34th session. 18. září 2017 [cit. 2022-10-26], s. 9, odst. 42–44. Dostupné z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V17/067/48/PDF/V1706748.pdf?OpenElement>>; FINKEL, Ekaterina – OAKLEY, Louise. Arbitrator Challenges: A practical guide to an unwieldy issue. *Young Arbitration Review (YAR)*. 2020, leden [cit. 2022-10-26], s. 62. Dostupné z: <https://www.mlgts.pt/xms/files/YAR36_January2020.pdf>; PETERS, Erin. Pale, Male, and Stale: Addressing Diversity in Arbitration. In: *ADR Institute of Canada*. Dostupné z: <<https://adric.ca/pale-male-and-stale-addressing-diversity-in-arbitration/>> [cit. 2022-10-26].

či financování třetími stranami.⁸ Od roku 2017 se tak například debatuje na půdě OSN, kde v rámci Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo („UNCITRAL“) vznikla pracovní skupina III, jejíž mandát spočívá v hledání řešení identifikovaných problémů investiční arbitráže.⁹ Souběžně s procesem probíhajícím na půdě OSN se také uskutečňovala od roku 2016 jednání v rámci Mezinárodního střediska pro řešení investičních sporů („ICSID“) ohledně reformy rozhodčích pravidel,¹⁰ jež měla za cíl pokrýt kritizované body investiční arbitráže a která vyvrcholila přijetím nových procesních pravidel platných od 1. července 2022.

ICSID je hlavní institucí¹¹ zabývající se řešením mezinárodních investičních sporů, která vznikla v roce 1966 na základě platné Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států („Úmluva ICSID“). ICSID se zrodil na základě vůle mezinárodního společenství mít depolitizovanou a nezávislou specializovanou instituci, která bude efektivně řešit mezinárodní investiční spory.¹² ICSID má v současnosti 158 členských států¹³ a jedním z nich je i Česká republika.¹⁴

V rámci jednání vyzval ICSID své členské státy k dialogu ohledně možné novely procesních pravidel, a to jak pravidel pro rozhodčí řízení podle Úmluvy ICSID, tak pravidel doplňkových opatření ICSID („Doplňková pravidla ICSID“).¹⁵ Výsledkem diskuse měl být rozsáhlý proces modernizace pravidel.¹⁶

⁵ Viz INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION (IBA). Consistency, efficiency and transparency in investment treaty arbitration. In: *uncitral.un.org* [online]. 2018, listopad [cit. 2022-10-30], s. 4. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/investment_treaty_report_2018_full.pdf>; UNCITRAL Working Group III. *Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-fifth session*, s. 8, odst. 44.

⁶ Viz ZÁRATE, José Manuel Álvarez – BALTAG, Crina – BEHN, Daniel et al. Duration of Investor-State Dispute Settlement Proceedings. *Journal of World Investment & Trade*. 2020, Vol. 21, s. 303. Dostupné z: <https://www.jus.uio.no/ior/english/people/jaca/malcolm/22119000_021_02-03_s004_text.pdf> [cit. 2022-10-26]; UNCITRAL Working Group III. *Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-fifth session*, s. 8, odst. 44.

⁷ Viz INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION (IBA). Consistency, efficiency and transparency in investment treaty arbitration, s. 5; UNCITRAL Working Group III. *Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-fifth session*, s. 8, odst. 44.

⁸ Viz UNCITRAL Working Group III. *Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-fifth session*, s. 8, odst. 44; ŠEVČÍKOVÁ, Tereza. Investment Arbitration Reform: Third-Party Funding in Investment Arbitration. In: DRLÍČKOVÁ, Klára – MALACHTA, Radovan – PROVAZNÍK, Patrik (eds). *Current Challenges of Resolution of International (Cross-border) Disputes*. COFOLA International 2022. Brno: Masaryk University, 2022, s. 8.

⁹ UNCITRAL Working Group III. Working Group III and Reform of Investor-State Dispute Settlement. In: *IISD* [online]. 2017, červenec [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://www.iisd.org/projects/uncitral-working-group-iii-and-reform-investor-state-dispute-settlement>>.

¹⁰ ICSID. About the ICSID Rule Amendments. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/resources/rules-and-regulations/amendments/about>>.

¹¹ Podle ICSID pravidel je řešena většina sporů mezi státy a zahraničními investory. Například mezi lety 1987 a 2017 bylo podle ICSID pravidel zahájeno 55 % všech investičních sporů. Viz UNCTAD. Special Update on Investor-State Dispute Settlement: Facts and Figures, graf č. 7, s. 5. In: *unctad.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://unctad.org/system/files/official-document/diaepcb2017d7_en.pdf>.

¹² ICSID. About ICSID. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/About/ICSID>>.

¹³ ICSID. Database of ICSID Member States. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/about/member-states/database-of-member-states>>; ICSID. Angola Signs the ICSID Convention. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/news-and-events/comunicados/angola-signs-icsid-convention>>.

¹⁴ Navíc Česká republika užívá odkaz na možnost řešení sporů se zahraničními investory před ICSID tribunálem v 62 bilaterálních investičních dohodách z celkového počtu 65. Bilaterální dohody jsou dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dohody-o-podpore-a-ochrane-investic/prehled-dohod-o-podpore-a-ochrane-invest>> [cit. 2022-10-26].

¹⁵ Pro úplnost uvádíme, že Úmluva ICSID jako taková novelizována nebyla.

¹⁶ ICSID. *About the ICSID Rule Amendments*.

V úvodu je nutné uvést, že procesní pravidla ICSID nebyla rozsáhle novelizována od roku 2006.¹⁷ Navíc v současnosti přijaté změny jsou nejrozsáhlejší v pětapadesátileté historii ICSID. Odrážejí rozsáhlý dialog s členskými státy a veřejností, přičemž návrhy byly předloženy v sérii šesti pracovních dokumentů vydaných v průběhu pěti let¹⁸ a jsou veřejně přístupné na oficiálních webových stránkách ICSID.¹⁹

Hlavním cílem novely procesních pravidel ICSID je jejich modernizace, zefektivnění a zjednodušení, ale také využití informačních technologií ke snížení ekologické zátěže řízení vedených před ICSID tribunály.²⁰ Novelizační proces by měl vycházet ze zkušeností získaných v rámci stovek případů rozhodovaných před ICSID tribunály.²¹ Obecně si dal ICSID za cíl proměnit proces řešení sporů na uživatelsky přívětivější a efektivnější.²²

V rámci návrhu aktualizace pravidel byla rovněž zahrnuta i témata vznesená členskými státy a veřejností během konzultačního období. Mezi problematické body patřily především zájem o větší transparentnost řízení,²³ požadavky na zveřejňování informací v případech financování třetími stranami²⁴ a zkrácení délky a snížení nákladů řízení.²⁵

První pracovní dokument byl ICSIDem vydán v srpnu 2018²⁶ a navrhoval, aby nová pravidla měla vylepšené znění a jazyk.²⁷ Pravidla by podle něj měla být zcela přepracována do jednoduchého, moderního, genderově neutrálního jazyka a nově uspořádána uživatelsky přívětivým způsobem.²⁸ Novela by měla vyřešit nesrovnalosti mezi anglickou, francouzskou a španělskou jazykovou verzí pravidel, tak aby ve všech třech oficiálních zněních byla stejná.²⁹ Dále by měla nová pravidla zkrátit délku řízení a snížit náklady.³⁰ Veškerá podání mají být v budoucnu prováděna elektronicky, pokud neexistují zvláštní důvody pro zachování papírových podání.³¹ Díky tomu by se řízení mělo stát rychlejším, šetrnějším k životnímu prostředí a také levnějším. Byly rovněž navrženy nové lhůty pro zrychlení případů.³² ICSID také navrhl změny správních a finančních předpisů ICSID; specificky navrhl takové změny, aby bylo rozhodování správní rady ICSID pružnější.³³

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ ICSID. *ICSID Rules and Regulations Amendment*. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/resources/rules-amendments>> [cit. 2022-10-26]. Konkrétně je ke každému pracovnímu dokumentu možné najít sérii komentářů států a v některých případech i dokument popisující pozadí daného jednání.

²⁰ ICSID. About the ICSID Rule Amendments. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/resources/rules-and-regulations/amendments/about>>.

²¹ Ibidem.

²² Ibidem.

²³ ICSID. Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules. In: *icsid.worldbank.org* [online]. [cit. 2022-10-26], s. 3. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Amendment_Backgrounder.pdf>.

²⁴ Ibidem, s. 2–3.

²⁵ Ibidem, s. 2.

²⁶ ICSID. Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1, Vol. 3. 2. srpna 2018, Introduction, s. 6, [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf>.

²⁷ ICSID. *Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules*, s. 2; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper, Vol. 3*, s. 6.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

³² ICSID. *Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules*, s. 1.

³³ Ibidem, s. 2.

Novelizace Pravidel pro zahajování řízení ICSID by dle prvního pracovního dokumentu měla přinést jasnější pokyny pro zahájení řízení a následně urychlit řízení po registraci žádosti o zahájení řízení.³⁴ Navrhované změny Rozhodčích pravidel ICSID měly přinést povinnost zveřejnit financování třetí stranou, zvýšenou transparentnost řízení, nové pravidlo o zajištění nákladů řízení, upravené ustanovení o diskvalifikaci rozhodců, nové lhůty v rámci řízení a zbrusu nový institut zrychleného řízení.³⁵ Na první pracovní dokument navázal druhý pracovní dokument v březnu 2019,³⁶ třetí v srpnu 2019,³⁷ čtvrtý v únoru 2020,³⁸ pátý v červnu 2021³⁹ a nakonec šestý pracovní dokument v listopadu 2021.⁴⁰

Během debaty byly řešeny především výše zmíněné body, které jsou v rámci investiční arbitráže kritizovány. V průběhu debaty se ICSID sekretariát, členské státy, ale i nečlenské státy a další aktéři snažili novelizovat pravidla tak, aby co nejlépe řešila nastíněné problémy. Poslední pracovní dokument tak odrážel konsenzus, který byl dosažen během pěti let diskusí, konzultací a vypracovávání návrhů.⁴¹ Debata byla ukončena v lednu 2022, kdy byla představena novelizovaná pravidla, o jejichž přijetí bylo následně vyhlášeno hlasování mezi členskými státy.⁴² Toto hlasování trvalo do 21. března 2022, což je také datum, kdy členské státy navrhované změny přijaly.⁴³ Novelizovaná procesní pravidla ICSID jsou účinná od 1. července 2022.⁴⁴

Přijaté změny se týkají nejen pravidel v rozhodčích řízení podle Úmluvy ICSID (1.), ale taktéž řízení podle Doplňkových pravidel ICSID (2.). Navíc vznikly dva nové samostatné dokumenty – Mediační pravidla ICSID (3.) a Pravidla ICSID pro zjišťování skutečností (4.). Nyní nastal čas začlenit aktualizovaná pravidla do každodenní praxe v rozhodčích řízeních vedených u ICSIDu. Než však bude praxe novelizovaných pravidel patrná, autoři přibližují hlavní změny, které novelizace přináší. Autoři se také v průběhu článku zamýšlejí, do jaké míry je tato nejrozsáhlejší novelizace v pětapadesátileté historii ICSID přirozenou evolucí nebo zda obsahuje i opravdu revoluční prvky.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Ibidem, s. 1–3.

³⁶ ICSID. Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 2, Vol. 1. 2019, březen [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/Vol_1.pdf>.

³⁷ ICSID. Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 3, Vol. 1. 2019, srpen [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/WP_3_VOLUME_1_ENGLISH.pdf>.

³⁸ ICSID. Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 4, Vol. 1. 2020, únor [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/WP_4_Vol_1_En.pdf>.

³⁹ ICSID. Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5, Vol. 1. 2021, červen [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP%205-Volume1-ENG-FINAL.pdf>>.

⁴⁰ ICSID. Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 6. 2021, listopad [cit. 2022-10-18]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_WP_Six.pdf>.

⁴¹ ICSID. Updated Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules. 12. listopadu 2021 [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Backgrounder_WP.pdf>.

⁴² ICSID. ICSID Submits Amended Rules to the Administrative Council for a Vote. 20. ledna 2022 [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/news-and-events/communiqués/icsid-administrative-council-approves-amendment-icsid-rules>>.

⁴³ ICSID. ICSID Administrative Council Approves Amendment of ICSID Rules. 21. března 2022 [cit. 2022-10-26]. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/news-and-events/communiqués/icsid-administrative-council-approves-amendment-icsid-rules>>.

⁴⁴ Ibidem.

1. Změny pravidel v rozhodčích řízeních podle Úmluvy ICSID

Autoři se nejdříve zaměřují na změny pravidel v rozhodčích řízeních dle Úmluvy ICSID. Zde byla upravena Pravidla pro zahajování řízení ICSID, jejichž hlavním cílem je popsat, jak má být zahájena arbitráž nebo smírčí řízení vedené podle Úmluvy ICSID.⁴⁵ Poté jsou analyzována Rozhodčí pravidla ICSID, která upravují proces samotného řízení.⁴⁶ Jelikož změny, které jsou uvedeny a detailně rozebrány v této sekci, byly taktéž promítnuty v Doplňkových rozhodčích pravidlech ICSID, odkazují autoři i na ekvivalentní ustanovení těchto pravidel.

1.1 Zahájení rozhodčího řízení

Jak autoři uvedli v úvodu článku, jedním z problematických bodů je dle kritiků délka rozhodčího řízení. Zkrácení celkové délky řízení by měla napomoci jasnější pravidla pro zahájení řízení. A právě k tomu míří jedna z podstatných změn, která nově zavádí požadavek v Pravidlech pro zahajování řízení ICSID, na jehož základě je nutné v žádosti o zahájení arbitrážního řízení uvést řadu informací a dokumentů týkajících se dané investice. Jedná se především o to, že je nutné uvést popis vlastnictví a kontroly investice již do žádosti o zahájení řízení.⁴⁷ Požadavek byl vložen do pravidla č. 2, které obsahuje úpravu náležitostí obsahu žádosti.⁴⁸ Oproti původnímu znění bylo ustanovení konkretizováno především v odst. 2, který byl původně velmi obecný a stanovoval pouze povinnost dodat s žádostí potřebné dokumenty.⁴⁹ Nová podoba ustanovení zakotvuje konkrétní seznam informací a dokumentů, které musí investor dodat. Tento kontrolní seznam (tzv. *check list*) byl státy přijat kladně mimo jiné i proto, že se jedná o logický krok, který má potenciál zefektivnit výměnu informací v rámci řízení.

V rámci debaty, která vedla k vydání prvního pracovního dokumentu, kontrolní seznam jmenovitě ocenila Austrálie, ale zároveň namítla, že do tohoto seznamu by bylo vhodné začlenit i požadavek na vymezení nárokovaných škod, který byl tehdy zahrnut v pravidle č. 3.⁵⁰ Tuto námitku sdílely také EU a Kanada, které by ocenily začlenění povinnosti uvést do žádosti o zahájení arbitrážního řízení také peněžní náhradu, kterou žalobce nárokuje.⁵¹ ICSID námitku vyslyšel a v třetím pracovním dokumentu začlenil tento požadavek do odst. 2.⁵² Ve čtvrtém pracovním dokumentu bylo lépe rozpracováno, jaké dokumenty mají doložit právnické osoby.⁵³ Poslední změnu přinesl pátý pracovní dokument, který

⁴⁵ ICSID. ICSID Convention, Regulations and Rules. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/rules-regulations/convention>>.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ ICSID. Proposed Amendments to the Regulations and Rules for ICSID Convention Proceedings. 20. ledna 2022 [cit. 2022-10-26]. Pravidla ICSID pro zahajování řízení, pravidlo č. 2, s. 19–21. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/rule_amendment_proposals_convention.pdf>.

⁴⁸ Pravidla pro zahajování řízení ICSID (2022), pravidlo č. 2, s. 63–65. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_Convention.pdf>.

⁴⁹ Pravidla pro zahajování řízení ICSID (2006), pravidlo č. 2, odst. 2, s. 77. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID%20Convention%20English.pdf>>.

⁵⁰ ICSID. Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 2. 15. března 2019 [cit. 2022-10-26], s. 21. In: *icsid.worldbank.org* [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/State_Public_Comments_WP2.pdf>.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 3*, Vol. 1. 2019, srpen, s. 277.

⁵³ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 4*, Vol. 1. 2020, únor, s. 276–277.

začlenil do pravidla č. 2 odst. 2 požadavek, aby žádost obsahovala kromě popisu samotné investice také popis, kdo investici kontroluje a vlastní,⁵⁴ což má za cíl zrychlení prověřování žádosti a urychlení počáteční fáze řízení.⁵⁵

Autoři zavedení kontrolního seznamu požadavků na informace a dokumenty, které musejí být uvedeny a předloženy v žádosti o zahájení arbitrážního řízení, vítají, jelikož z praktické zkušenosti ani tyto základní informace investoři vždy v žádostech o zahájení řízení jak dle Úmluvy ICSID, tak dle pravidel UNCITRAL neuváděli. V tomto ohledu je tato změna Pravidel pro zahajování řízení ICSID přirozenou evolucí a reakcí na dosavadní praxi. Výčet požadavků je zpřesnění, které je pozitivní jak pro investory, tak pro státy, a mělo by přispět k urychlení počáteční fáze řízení, jak si ICSID dal za cíl. Zrychlení a zefektivnění počáteční fáze řízení by mohlo ve výsledku snížit celkovou délku rozhodčího řízení, což je v rámci reformy velmi často zmiňovaná kritika.

V tomto kontextu je nutno také uvést, že pravidlo č. 3 *Doporučené doplňující informace* doporučuje, aby žádost také zahrnovala „*jména osob a subjektů, které vlastní nebo ovládají žalující stranu, která je právníckou osobou*“.⁵⁶ Několik států navrhovalo v rámci komentářů ke čtvrtému⁵⁷ a pátému pracovnímu dokumentu,⁵⁸ aby tato skutečnost figurovala v pravidle č. 2, které obsahuje nutné požadavky žádosti. ICSID této snaze oponoval. Dle ICSIDu není nutné, aby ve všech případech bylo povinné tyto informace v žádosti uvádět; mělo by se to týkat pouze určitých případů, a proto byla tato skutečnost zařazena do pravidla č. 3.⁵⁹

Autoři se domnívají, že z pohledu státu by bylo záhodné, aby tato skutečnost figurovala v pravidle č. 2, které obsahuje nutné požadavky žádosti. Pro stát je důležité vědět, kdo ho vlastně žaluje. Nicméně vynucení této informace by bylo revolucí a ICSID se snaží držet rovnováhu mezi investory a státy, tudíž tato informace zůstává pouze jako doporučená doplňující informace, kterou investor může, ale nemusí poskytnout.

1.2 Diskvalifikace rozhodců

Jednou z mnoha výhod arbitráže je to, že si strany vybírají své rozhodce.⁶⁰ To ovšem v některých případech vede k námitkám druhé strany vůči osobě rozhodce a může to zapříči-

⁵⁴ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5*, Vol. 1. 2021, červen, s. 262.

⁵⁵ ICSID. *Updated Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules*. 15. června 2021 [cit. 2022-10-26], s. 2. In: [icsid.worldbank.org](https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/Backgrounder_WP_5.pdf) [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/Backgrounder_WP_5.pdf>.

⁵⁶ Pravidla pro zahajování řízení ICSID (2022), pravidlo č. 3, s. 65.

⁵⁷ V rámci debaty ke čtvrtému pracovnímu dokumentu společně 36 států navrhovalo, aby do pravidla č. 2(2)(d) bylo doplněno, že strana sporu, která je právníckou osobou, musí poskytnout informace o konečném skutečném vlastníkovi a podnikové struktuře strany. Dále se k tomuto vyjadřovala samostatně Argentina, Chile, Kostarika, Jamajka a Turecko. Viz ICSID. *Compendium of Comments for Working Paper # 4*, 23. března 2021 [cit. 2022-10-26], s. 10–14. In: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/Compendium%20of%20State%20Comments%20on%20Proposed%20Amendments%20to%20the%20ICSID%20Rules%20-WP%20%23%204%20-%20As%20of%202021.03.23.pdf>.

⁵⁸ V rámci diskuse k pátému pracovnímu dokumentu se k tomuto vyjádřili také EU a USA. Viz ICSID. *Compendium of Comments for Working Paper # 5*. 27. října 2021 [cit. 2022-10-26], s. 8–9. In: [icsid.worldbank.org](https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/Compendium_of_State_Comments_WP_Five.pdf) [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/Compendium_of_State_Comments_WP_Five.pdf>.

⁵⁹ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5*, Vol. 1. 2021, červen, s. 263, odst. 21; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 6*. 2021, listopad, s. 16, odst. 5.

⁶⁰ BLYTHE, Stephen E. The Advantages of Investor-State Arbitration as a Dispute Resolution Mechanism in Bilateral Investment Treaties. *International Lawyer*. 2013, Vol. 47, No. 2, s. 278. Dostupné z: <<https://scholar.smu.edu/til/vol47/iss2/7/>> [cit. 2022-10-26].

nit průtahy řízení. Průzkum mezi případy ICSID ukázal, že téměř v 15 procentech sporů mezi lety 2014 až 2018 napadla některá ze stran jmenování rozhodce.⁶¹ A přestože pouze třetina těchto námitek byla úspěšná,⁶² novelizovaná pravidla se zaměřila i na tuto problematiku, dle autorů právě s ohledem na zefektivnění a zrychlení řízení a vyhnutí se zmiňovaným průtahům.

V původním znění mohla kterákoliv strana namítnout vyloučení člena po ustanovení tribunálu, a to neprodleně a nejpozději před tím, než bylo řízení ukončeno.⁶³ I když tak měly učinit neprodleně, strany mohly v podstatě námitku vznést více či méně kdykoliv, neboť původní znění bylo vágní. To mohlo vést k tomu, že strany, které chtěly řízení protahovat ve svůj prospěch, vyčkávaly s námitkou do nejzazšího momentu.

Nová pravidla se snaží zefektivnit proces diskvalifikace zavedením přísnější lhůty pro vznesení námitek.⁶⁴ Konkrétně stanovují lhůtu 21 dní pro podání námitek od data ustanovení tribunálu nebo od data, ke kterému se strana navrhuje diskvalifikaci poprvé dozvěděla nebo se měla dozvědět o skutečnostech, na nichž je návrh založen.⁶⁵ Lhůty nově dopadají také na rozhodce, kteří mají nově stanoveno, že mají vynaložit maximální úsilí, aby o námitce rozhodli ve lhůtě 30 dní.⁶⁶

Nově zakotvené lhůty mají potenciál minimalizovat narušování řízení, ale pravděpodobně nesníží riziko takticky mířených námitek vzhledem k tomu, že námitka bude mít stále za následek automatické pozastavení řízení, pokud se strany nedohodnou jinak,⁶⁷ a to i přesto, že bylo toto automatické pozastavení navrhováno ve čtvrtém pracovním dokumentu.⁶⁸ Státy však nenašly dostatečnou shodu toto ustanovení změnit.⁶⁹ Navíc vynucení dodržení lhůt na straně rozhodců není v pravidlech jasně vymezeno, což může snížit dopad očekávaného zrychlení řízení. Nicméně strany sporu alespoň nebudou moci takticky vyčkávat s námitkou.

Nová pravidla dále jasněji stanovují osobu rozhodující o námitkách. Podle původního znění mají o námitkách podjatosti rozhodovat rozhodci, kteří námitkou nejsou napadeni, pokud je spor projednáván v tříčlenném rozhodčím senátu.⁷⁰ Nebo má o námitce rozhodovat předseda správní rady ICSID, a to v případech, kdy spor rozhodoval jediný rozhod-

⁶¹ FINKEL, Ekaterina – OAKLEY, Louise. *Arbitrator Challenges: A practical guide to an unwieldy issue*, s. 62.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ ICSID. *Úmluva ICSID*, čl. 57 (s. 28–29), a *Pravidla rozhodčího řízení ICSID (2006)*, pravidlo č. 9 (s. 107–108). In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID%20Convention%20English.pdf>>.

⁶⁴ ICSID. *Proposed Amendments to the Regulations and Rules for ICSID Convention Proceedings*. 20. ledna 2022, Rozhodčí pravidla ICSID, pravidlo č. 22(1) a 23(1), (s. 36–37). In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/rule_amendment_proposals_convention.pdf>; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID, pravidlo č. 30(2) a 31(2) (s. 28–29). In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/rule-amendment_proposals_additional-facility.pdf>.

⁶⁵ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo 19, s. 78. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_Convention.pdf>; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID. 2022, pravidlo č. 30, s. 55–56. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_Additional_Facility.pdf>.

⁶⁶ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo 20, s. 78–79; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 31, s. 56.

⁶⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 19(2), s. 78; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 30(4), s. 56.

⁶⁸ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 4*, Vol. 1. 2020, únor, odst. 73 (s. 301).

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ Úmluva ICSID, čl. 58, s. 29; *Pravidla pro rozhodčí řízení ICSID (2006)*, pravidlo č. 9, s. 107–108. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_Convention_English.pdf>.

ce, anebo pokud zbývající rozhodci v otázce námítky nedošli ke shodě.⁷¹ Nová pravidla upravují, že rozhodci se mohou rozhodování o námítce z jakéhokoli důvodu zřeknout.⁷² Zbývající rozhodci se tak mohou vyhnout rozhodování o námítce a nechat rozhodnout předsedu správní rady ICSID.

Autoři se domnívají, že nová úprava diskvalifikace rozhodců je rozhodně krokem správným směrem. Jasnější lhůty pro podání námítky a nové lhůty pro rozhodnutí o námítce mohou reálně zefektivnit řízení. Nová úprava také umožňuje, aby o více námítkách rozhodoval předseda správní rady ICSID. To se autorům jeví jako preferovaná varianta, než aby o námítce rozhodovali zbývající rozhodci. Úpravy v této oblasti jsou tedy vítanou evolucioní na základě dosavadní praxe.

1.3 Zkrácení délky řízení a zefektivnění řízení

Jak autoři uvedli již výše, často vznášenou kritikou investiční arbitráže je délka řízení,⁷³ což má také vliv na náklady řízení.⁷⁴ Nová úprava má proto za cíl zefektivnit řízení, snížit jeho délku a spolu s tím snížit i náklady řízení.⁷⁵ Nová úprava požaduje po všech účastnících, ale také po tribunálu rychlé a efektivní jednání. Pravidlo hospodárnosti řízení je upraveno v pravidle č. 3 jako obecná povinnost účastníků i tribunálu. Je dále rozvedeno v pravidle č. 31, které upravuje proaktivní přístup rozhodčích tribunálů, které mají povinnost po prvním jednání uspořádat jednu, nebo, je-li to třeba, i více povinných organizačních konferencí pro vedení případu v investičních sporech. Tyto konference mají za cíl pomoci tribunálu zjistit nesporné skutečnosti případu, objasnit a zúžit ty skutečnosti a otázky, které jsou sporné, a vyřešit pružně jakoukoliv jinou procesní nebo hmotně právní otázku související se sporem.⁷⁶

Obecně lze také uvést, že novela zakotvila do Rozhodčích pravidel ICSID požadavek, aby všechna podání byla podávána elektronicky, pokud neexistují zvláštní důvody pro zachování papírových podání.⁷⁷ Jednak je tato změna šetrná k životnímu prostředí, což je v současné době hojně diskutované téma, ale také podporuje snížení časové zátěže a efektivitu vynaložených nákladů. Tento požadavek byl zahrnut již v prvním pracovním dokumentu a byl jmenovitě přivítán Rakouskem a Francií hned v rámci prvních komentářů.⁷⁸ Tento návrh byl tak přijat již od začátku.⁷⁹

⁷¹ Ibidem.

⁷² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 20(2), s. 79.

⁷³ ZÁRATE, José Manuel Álvarez – BALTAG, Crina – BEHN, Daniel et al. Duration of Investor-State Dispute Settlement Proceedings. *Journal of World Investment & Trade*. 2020, Vol. 21, s. 303.

⁷⁴ HODGSON, Matthew – KRYVOI, Yarik – HRCKA, Daniel. *Costs, Damages and Duration in Investor-State Arbitration: Empirical study 2021*. London: BIICL – Allen & Overy, 3. června 2021 [cit. 2022-10-30], s. 13. Dostupné z: <https://www.biicl.org/documents/136_isds-costs-damages-duration_june_2021.pdf>. ICSID. Bifurcation – ICSID Convention Arbitration (2022 Rules). In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26], Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/procedures/arbitration/convention/bifurcation/2022>>.

⁷⁵ Nová pravidla přinesla i další změny ohledně nákladů, a proto je tomu tématu věnovaná samostatná sekce níže.

⁷⁶ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 31, s. 105; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 40, s. 60.

⁷⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 4(2), s. 94; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 12(2), s. 48.

⁷⁸ ICSID. Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 1, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 36–37. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf>.

⁷⁹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 4(1), s. 94; ICSID. *Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 1, Vol. 3*. 3. srpna 2018, s. 73.

Nová pravidla také snižují délku řízení následujícími způsoby: zkrácením lhůt pro ustanovení tribunálu (1.3.1), konsolidací řízení (1.3.2), novou úpravou bifurkace řízení (1.3.3) a ustanovením lhůty pro vydání nálezu (1.3.4).

1.3.1 Lhůty pro ustanovení tribunálu

Výběr rozhodců a související proces je do značné míry v rukou stran sporu.⁸⁰ Pro ujasnění, proces ustanovení tribunálu vypadá tak, že se strany nejprve dohodnou na počtu rozhodců a na procesu jejich výběru.⁸¹ Toto je však často předem domluveno již v rozhodčí doložce. Nejčastěji spor rozhodují tři rozhodci, z nichž jeden je navrhnut žalobcem, druhý žalovaným a předseda tribunálu může být zvolen buď dvěma již zvolenými rozhodci, přímo stranami, nebo institucí, která spor administruje. Proces ustanovení tribunálu však může být zdlouhavý a bez jasného stanovení určitých pravidel mohou strany tímto procesem protahovat zahájení řízení, což je ve výsledku nejenom zdlouhavé, ale taktéž nákladné. Proto se ICSID v rámci diskuse snažil do novelizovaných pravidel zahrnout i tuto problematiku.

Novelizovaná pravidla říkají, že v případě nedohodnou-li se strany na stejném počtu rozhodců a způsobu jejich jmenování do 45 dnů od registrace žádosti o zahájení arbitráže, bude tribunál sestaven podle čl. 37 odst. 2 písm. b) Úmluvy ICSID.⁸² Nové pravidlo je vítané, jelikož zefektivňuje proces ustavování rozhodců, který dříve umožňoval zdlouhavé jednání mezi stranami.⁸³ V rámci debaty však zapojení aktéři namítali, že by bylo vhodné zkrátit lhůtu z původně navrhovaných 60 dnů na 30⁸⁴ nebo 45 dní.⁸⁵ ICSID tento požadavek zapracoval a od vydání druhého pracovního dokumentu byla lhůta zkrácena na 45 dní.⁸⁶ Dle autorů se jedná o pokrok, který může ovlivnit zdlouhavé začátky ICSID rozhodčích řízení. Změna může odradit strany od zbytečného prodlužování výběru rozhodců a přimět je k větší spolupráci při výběru rozhodců.

1.3.2 Konsolidace a koordinace řízení

Ke snížení délky řízení, respektive k podpoře hospodárnosti řízení, může přispět také to, že novelizovaná úprava nově obsahuje samostatné ustanovení – pravidlo č. 46 o konsolidaci a koordinaci řízení.⁸⁷ To stanoví, že se strany dvou nebo více řízení mohou dohodnout, že spory vedené u ICSID konsolidují nebo budou společně koordinovány.⁸⁸ Tady je důležité poznamenat, že ustanovení o konsolidaci a koordinaci podléhají souhlasu stran a tribunál má omezené možnosti zasáhnout, pokud strana z taktických důvodů konsoli-

⁸⁰ Viz sekce 1.2 výše.

⁸¹ MOSQUERA, Rebeca E. Constitution of the Tribunal. In: *Global Arbitration Review* [online]. 14. ledna 2022 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://globalarbitrationreview.com/guide/the-guide-investment-treaty-protection-and-enforcement/first-edition/article/constitution-of-the-tribunal>>.

⁸² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 15, s. 98–99.

⁸³ Pravidla pro rozhodčí řízení ICSID (2006), pravidlo č. 41, s. 119.

⁸⁴ Toto vznesl například Omán a ze stakeholderů zapojených ve veřejných diskusích advokátní kanceláře *Freshfields* nebo *Gibson Dunn*. ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 197.

⁸⁵ Toto vznesl například Omán. ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 197.

⁸⁶ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 3*, Vol. 1. 2019, srpen, s. 123.

⁸⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 46, s. 113; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 56, s. 68.

⁸⁸ *Ibidem*.

daci odmítá. Na druhou stranu státy a další aktéři zapojení do debaty toto ustanovení přijaly velmi kladně a dokonce některé, jako Izrael, Singapur nebo Španělsko, zdůraznily, že by konsolidace a koordinace měly být dobrovolné a podléhat souhlasu stran, nikoliv mandátu Sekretariátu ICSID.⁸⁹ Dle autorů zatím není možné říci, jak bude v praxi tato možnost využívána a zda napomůže hospodárnosti řízení. Je nicméně určitě pozitivní, že tato možnost je nyní v pravidlech výslovně zakotvena.

1.3.3 Bifurkace řízení

Novelizovaná úprava procesních pravidel ICSID ponechala tribunálu možnost bifurkovat řízení, tj. rozdělit pojednávaný spor na dvě procesní části.⁹⁰ Původní pravidla možnost bifurkace sporu nabízela, jako součást pravidla č. 41 odst. 4,⁹¹ které upravovalo předběžné námítky. Tribunály poté v rámci své zavedené praxe rozhodovaly o bifurkaci dle několika faktorů: i) zda je námitka úzce spjata s podstatou nároku; ii) zda je námitka způsobilá rozhodnout o celém případě; iii) zda je námitka důvodná a není neopodstatněná; a iv) zda by projednání námítky před meritem věci přispělo k procesní hospodárnosti.⁹²

Novela zakotvila samostatné ustanovení o rozdělení sporu v pravidle č. 42, které přináší podrobnější kritéria, která by měly tribunály při rozdělování řízení zohlednit. Jedná se o to, zda by rozdělení podstatně zkrátilo dobu a náklady řízení, vyřešilo celou nebo podstatnou část sporu a zda bifurkovaná otázka není natolik spojena se zbývajícím částí sporu, že dělá bifurkaci nepraktickou.⁹³ Právě posledně zmíněné je velmi vítanou změnou, neboť by mělo přispět k zamezení nesprávnému předčasnému rozhodování sporů. Nová pravidla rovněž objasňují pravomoc tribunálu rozdělit řízení na základě vlastního rozhodnutí, čímž tribunály mohou zaujmout proaktivnější přístup k řešení případů.⁹⁴ Autoři vítají zpřesnění kritérií pro bifurkaci. Úprava kodifikuje stávající praxi.⁹⁵ Bifurkace mohou na jednu stranu řízení výrazně zkrátit, ale v případě odmítnutí naopak řízení prodlužují a zvyšují tímto náklady.⁹⁶

1.3.4 Lhůta pro vydání nálezu

Dalším nástrojem, který má za cíl snížit délku řízení, je zakotvení lhůt pro tribunály s jasnými pravidly pro jejich prodloužení. Nové pravidlo č. 58 zakotvuje, že tribunál musí

⁸⁹ ICSID. *Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 1.3.* srpna 2018, s. 279–280.

⁹⁰ BENEDETTELLI, Massimo V. To Bifurcate or Not To Bifurcate? That is the (Ambiguous) Question. *Arbitration International*. 1. září 2013, Vol. 29, No. 3, s. 493–494 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://academic.oup.com/arbitration/article-abstract/29/3/493/223488?redirectedFrom=PDF>>.

⁹¹ Rozhodčí pravidla ICSID (2006), pravidlo č. 41, s. 119.

⁹² Viz *Tulip v. Turkey*, ICSID, (ARB/11/28), Decision on Bifurcated Jurisdictional Issue, 5. března 2013 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw1340.pdf>>; *Emmis et al. v. Hungary*, ICSID (ARB/12/2), Rozhodnutí o žádosti žalující strany o rozdělení sporu na dvě části, 13. července 2013 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw1513.pdf>>.

⁹³ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 42(4), s. 110; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 52(4), s. 65.

⁹⁴ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 42(6), s. 110; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 52(4), s. 65.

⁹⁵ ICSID. *Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 188, odst. 391 a 393.

⁹⁶ KUDRNA, Jaroslav – BILANOVÁ, Anna. Mourre on the use and misuse of bifurcation. *Global Arbitration Review (GAR)*. 29. října 2020 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://globalarbitrationreview.com/article/mourre-the-use-and-misuse-of-bifurcation>>.

vydat nález co nejdříve, a určuje případy, kdy je nutné vydat nález nejpozději do stanovené lhůty 60⁹⁷ nebo 180 dní.⁹⁸ V ostatních případech je však stanovena maximálně lhůta na 240 dní od posledního podání.⁹⁹ V původním ustanovení o lhůtě pro vydání nálezu stálo, že tribunál musí vydat nález do 120 dnů od ukončení řízení,¹⁰⁰ které bylo zvláště upraveno vlastním ustanovením.¹⁰¹ Tato lhůta mohla být prodloužena o 60 dnů.¹⁰²

Kromě jasně stanovených lhůt je významným zlepšením to, že nová rozhodčí pravidla vyžadují, aby rozhodčí tribunály vyvinuly maximální úsilí k dodržení těchto lhůt.¹⁰³ ICSID výslovně odmítl návrhy Chile a Kostariky, aby tribunály dodržovaly lhůty jako absolutní povinnost.¹⁰⁴ ICSID tak tribunálům zajistil alespoň částečnou flexibilitu, pokud bude třeba řešit zvláštní a individuální okolnosti daného případu.¹⁰⁵ Na druhou stranu, z dostupných informací není patrné, jaký bude mít flexibilita praktický dopad na toužené zkrácení délky řízení, což je jedním z cílů, který ICSID a členské státy zamýšleli. A také není jasné, jak bude ICSID vynucovat dodržování lhůt.

Autoři tyto změny vítají. Průměrná délka řízení ICSID je 3 roky a 7 měsíců.¹⁰⁶ Problémem často nebývá délka aktivní části arbitráže, ale dlouhé čekání na rozhodčí nález. Nové lhůty mohou přispět k tomu, že se tento čas zkrátí. Jedná se o přirozenou reakci na stávající praxi.

1.4 Zamítnutí řízení pro zjevnou nedůvodnost nároku

Novela také přináší posílená pravidla týkající se zamítnutí arbitrážních nároků pro zjevnou nedůvodnost.¹⁰⁷ Zjevně nedůvodné nároky jsou takové, kterým buď chybí právní základ, nebo jsou nepodložené.¹⁰⁸ Doposud taková situace nebyla dostatečně ošetřená, neboť původní znění pravidel sice tuto možnost nabízelo, avšak byla součástí předběžných námitek.¹⁰⁹ Dle prvního pracovního dokumentu byla dle staré úpravy vznesena tato námitka ve 27 případech, z nichž pouze ve 3 případech bylo námitce plně vyhověno.¹¹⁰ V ostatních případech bylo buď námitce vyhověno částečně,¹¹¹ nebo byla zamítnuta.¹¹² Tribunály měly obecně zaveden vysoký standard určení, zda je nárok zjevně právně ne-

⁹⁷ Pravidlo 58 odst. 1 písm. a) říká, že v případech, kdy tribunál rozhodne ve smyslu pravidla č. 41 odst. 3 Rozhodčích pravidel ICSID, že všechny žaloby jsou zjevně právně neopodstatněné, pak tribunál nález vydá nejpozději do 60 dnů od posledního podání ve věci anebo od ustanovení tribunálu, podle toho, co nastane později. Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 58 (1)(a), s. 120.

⁹⁸ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo 58(1)(c), s. 120.

⁹⁹ *Ibidem*.

¹⁰⁰ Rozhodčí pravidla ICSID (2006), pravidlo č. 47, s. 121–122.

¹⁰¹ *Ibidem*, pravidlo č. 38, s. 117.

¹⁰² *Ibidem*, pravidlo č. 47, s. 121–122.

¹⁰³ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 12, s. 97.

¹⁰⁴ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5*, Vol. 1. 2021, červen, s. 277, odst. 36; ICSID. *Compendium of Comments for Working Paper # 4*, 23. března 2021, s. 16–17.

¹⁰⁵ *Ibidem*.

¹⁰⁶ ICSID v rámci novelizace udělala průzkum, v rámci kterého prošla 63 případů mezi roky 2015 a 2017. ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 901, odst. 9.

¹⁰⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 41, s. 109–110.

¹⁰⁸ POLONSKAYA, Ksenia. Frivolous and Abuse of Process Claims in Investor–State Arbitration: Can Rules on Cost Allocation Become Solution? *Journal of International Dispute Settlement*. 2020, Vol. 11, No. 4, s. 593.

¹⁰⁹ Rozhodčí pravidla ICSID (2006), pravidlo č. 41(5), s. 119.

¹¹⁰ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 178, odst. 369.

odůvodněný,¹¹³ ovšem toto nebylo nijak kodifikováno v rámci pravidel. Navíc vyvstávala otázka, zda se pravidlo vztahuje kromě námitek proti podstatě nároku i na námítky proti příslušnosti.¹¹⁴ Jak je vidět, původní znění nebylo zcela dostatečně určité.

Nová úprava vyčlenila samostatné pravidlo č. 41, které říká, že strana sporu může namítnout zjevnou nedůvodnost nároku, která se může týkat jak příslušnosti, tak merita sporu, a doplňuje podrobnosti týkající se procesního postupu.¹¹⁵ Konkrétně se jedná o zpřesnění působnosti tohoto pravidla, objasnění postupu a lhůty pro podání námítky a lhůty pro vydání rozhodnutí tribunálu.¹¹⁶ Rozsah působnosti pravidla č. 41 je v podstatě kodifikací praxe tribunálů, které jednotně uplatňovaly vysoký standard k určení, zda je nárok zjevně nedůvodný.¹¹⁷

Příkladem takového doplnění je, že strana musí vznést námitku zjevné nedůvodnosti nejpozději 45. den od ustanovení tribunálu.¹¹⁸ Tribunál má od posledního podání stran sporu 60 dnů na rozhodnutí.¹¹⁹ Pokud tribunál zamítne nároky pro jejich zjevnou nedůvodnost, jsou vítězně straně přiznány její přiměřené náklady, pokud zvláštní okolnosti neodůvodňují jiné rozdělení.¹²⁰

Autoři novou úpravu vítají. Nové pravidlo má potenciál přimět strany, aby opravdu dobře zvážily, zda nároky, na jejichž základě chtějí zahájit arbitrážní řízení, jsou opodstatněné, protože pokud ne, bude jejich nárok odmítnut a budou muset zaplatit náklady protistrany. Nové lhůty mají tu výhodu, že tato fáze řízení může proběhnout poměrně rychle, což může mít pozitivní efekt na náklady. Snaha upravit tuto problematiku se také objevuje v rámci debaty pracovní skupiny III UNCITRALu, kde státy volaly po nutnosti vytvoření procesních prostředků, které by neopodstatněné nároky adresovaly. Úprava, kterou v dokumentu Sekretariát UNCITRALu nastiňuje, je velmi podobná tomu, co přijal ICSID, s tím rozdílem, že pracovní skupina III zvažuje, mimo jiné, zřízení opatření, která by tribunál sám musel přijmout, když zjistí, že je nárok neopodstatněný.¹²¹ V rámci ICSID řízení se jedná o námitku stran.¹²²

¹¹¹ Viz *Emms et al v. Hungary*, ICSID sp. zn. ARB/12/2, Rozhodnutí o námitce odpůrce podle arbitrážního pravidla ICSID 41(5), 11. března 2013 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw1239_0.pdf>; *Accession v. Hungary*, ICSID sp. zn. ARB/12/3, Rozhodnutí o námitce odpůrce podle arbitrážního pravidla 41(5), 13. ledna 2013 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw1292.pdf>>.

¹¹² Viz *Eskosol v. Italy*, ICSID sp. zn. ARB/15/50, Rozhodnutí o námitce odpůrce podle rozhodčího pravidla ICSID 41(5), 20. března 2017 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C5106/DC10535_En.pdf>.

¹¹³ Viz *Trans-Global v. Jordan*, ICSID sp. zn. ARB/07/25, Rozhodnutí o námitce odpůrce podle pravidla 41(5) rozhodčího řádu ICSID, 12. května 2008 [cit. 2022-10-26], odst. 89 a 92. Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0872.pdf>>.

¹¹⁴ Viz *Ansung v. China*, ICSID sp. zn. ARB/14/25, Rozhodčí nálezn, 9. března 2017 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3885/DC10053_En.pdf>.

¹¹⁵ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 41, s. 109–110.

¹¹⁶ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 178, odst. 371.

¹¹⁷ *Ibidem*, s. 178, odst. 372.

¹¹⁸ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 41(2)(a), s. 109.

¹¹⁹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 41(2)(e), s. 109.

¹²⁰ *Ibidem*, pravidlo č. 52(2), s. 117.

¹²¹ UNCITRAL Working Group III. *Note by the Secretariat: Possible reform of investor-State dispute settlement (ISDS) – Security for cost and frivolous claims*. 38th session. 16. ledna 2020 [cit. 2022-10-26], s. 8, odst. 28–29. Dostupné z: <<https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.III/WP.192>>.

¹²² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 41(1), s. 109.

1.5 Předběžná opatření

Obecně jsou předběžná opatření jedním ze základních prvků, který je při urovnávání sporů využíván, a jsou určena k dočasné ochraně práv stran do doby, než bude ve sporu vydáno konečné rozhodnutí.¹²³ Předběžná opatření jsou dočasná a dle ICSIDu mají za cíl zachovat *status quo*, uchovat důkazy nebo přimět strany, aby se zdržely jednání, které by mohlo poškodit žadatele nebo řízení do doby, než bude vydán náleze.¹²⁴

Existuje také kontroverzní typ předběžných opatření, kdy tribunál nařídí státu, aby zastavil soudní řízení vedená proti investorovi, ta však omezují legitimní výkon svrchovanosti státu a tribunál je tedy nemusí nutně nařídít,¹²⁵ což však může poškodit investora. Jak je možné vidět, pravidla k jejich vydávání nebyla dostatečně jednoznačná, a to jak pro státy, tak pro investory. Předchozí úprava obsahovala ustanovení o pravomoci tribunálů rozhodovat o předběžném opatření.¹²⁶ Tribunály však byly opatrné při jejich udělování,¹²⁷ dle autorů to bylo způsobeno právě nedostatečně stanovenými kritérii.

Připomínky obdržené od členských států navrhovaly především přísnější kritéria pro udělování předběžných opatření nebo vyloučení takových opatření, která jsou považována za zasahující do suverenity státu.¹²⁸ Připomínky rovněž požadovaly objasnění povahy opatření a závaznost doporučení tribunálu. Kritika veřejnosti směřovala především ke konkrétním kritériím pro přehodnocení rozhodnutí o předběžných opatřeních a zavedení tzv. nouzového rozhodčího řízení v systému ICSID.¹²⁹ Dle dostupných informací byly připomínky vypořádány především v rámci prvního a druhého pracovního dokumentu, protože poté již probíhaly jen drobné úpravy.¹³⁰

¹²³ FATHALLAH, Raed – WEISS, Marina. The Investment Treaty Arbitration Review: Provisional Measures. *The Law Reviews* [online]. 18. června 2021 [cit. 2022-10-26], s. 1. Dostupné z: <<https://thelawreviews.co.uk/title/the-investment-treaty-arbitration-review/provisional-measures#footnote-212>>.

¹²⁴ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 2. srpna 2018. Rozhodčí pravidla ICSID, Kapitola VIII, s. 223 odst. 476.

¹²⁵ Například ICSID tribunál v případě *Italba Corporation v. Uruguay* na žádost o vydání příkazu k zastavení trestního vyšetřování v žalovaném státě prohlásil, že není schopen takový příkaz vydat, vzhledem k tomu, že nebyly předloženy žádné přesvědčivé důkazy o zlé víře žalovaného státu. Viz *Italba Corporation v. Oriental Republic of Uruguay*, Decision on Claimant's Application for Provisional Measures and Temporary Relief, 15. února 2017 [cit. 2022-10-26], odst. 116. Dostupné z: <http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C5306/DC9973_En.pdf>.

¹²⁶ Rozhodčí pravidla ICSID (2006), pravidlo č. 2, s. 104.

¹²⁷ Viz *Caratube International Oil Company LLP and Mr. Devinci Salah Hourani v. Kazakhstan*, ICSID sp. zn. ARB/13/13, Rozhodnutí o žádosti navrhovatele o předběžné opatření, 4. prosince 2014 [cit. 2022-10-26], s. 46, odst. 135. Dostupné z: <http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C2923/DC5172_En.pdf>; *Churchill Mining v. Indonesia*, ICSID sp. zn. ARB/12/14 and 12/40, Procedural Order No. 14, 22. prosince 2014 [cit. 2022-26-10], odst. 72. Dostupné z: <http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C2261/DC5292_En.pdf>; *Hydro v. Albania*, ICSID sp. zn. ARB/15/28, Usnesení o předběžném opatření, 3. března 2016 [cit. 2022-10-26], odst. 341. Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw7167.pdf>>; *Quiborax S.A. and Non-Metallic Minerals S.A. v. Bolivia*, ICSID sp. zn. ARB/06/2, Rozhodnutí o předběžném opatření, 26. února 2010 [cit. 2022-10-26], odst. 164. Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0698.pdf>>.

¹²⁸ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 2. srpna 2018. Rozhodčí pravidla ICSID, Kapitola VIII, s. 224 odst. 478.

¹²⁹ *Ibidem*.

¹³⁰ Viz ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, s. 219–226; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 2*, Vol. 1. 2019, březen, s. 210–216; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 3*, Vol. 1. 2019, srpen, s. 326–328; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 4*, Vol. 1. 2020, únor, s. 318–319; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5*, Vol. 1. 2021, červen, s. 300–302.

Změny v novele poskytují větší jasnost ohledně rozsahu a standardů pro udělování předběžných opatření. Konkrétně jsou nyní tribunály výslovně oprávněny schválit předběžná opatření k zajištění práv strany, včetně i) zabránění jednání, které by mohlo způsobit současné nebo bezprostřední škody této straně nebo poškodit rozhodčí řízení, ii) zachování nebo obnovení současného stavu do doby rozhodnutí sporu a iii) zajištění důkazů, které mohou být důležité pro řešení sporu.¹³¹

Nová pravidla rovněž stanoví, že tribunál by měl při posuzování žádosti o předběžná opatření zvážit všechny relevantní okolnosti, včetně toho, zda jsou opatření naléhavá a nezbytná a jaký dopad mohou mít na strany sporu.¹³²

Autoři tato zpřesnění vítají. Jedná se o redefinici pravidla reflektující stávající praxi a odrážející i jiná existující pravidla, jako například UNCITRAL pravidla pro rozhodčí řízení (2010).¹³³ Díky novelizovanému pravidlu jsou teď jasně nastavené pravomoci tribunálu, který má stanovená kritéria, jež musí zvážit, ale také stanovený postup při návrhu předběžného opatření. Tato zpřesnění by mohla mít potenciál snížit délku řízení a lépe objasnit pravidla pro vydávání předběžných opatření pro strany sporu.

1.6 Transparentnost

Problematika transparentnosti je často řešeným tématem v rámci reformy investičních arbitráží.¹³⁴ Právě výběr toho, co může být a co nemusí být zveřejněno, je oceňováno investory. To však často kritizují státy, které by ocenily větší transparentnost v rámci řízení. Novela pravidel se zaměřila i na tuto problematiku, především ve snaze udělat řízení transparentnější. Byla vytvořena nová Kapitola X upravující následující oblasti: i) zveřejňování dokumentů souvisejících s řízením a ii) přístup k řízení a možnost podání třetích stran.¹³⁵

Strany mají stále možnost upravit zveřejnění nálezů v samostatné smlouvě či smlouvách, zákonech nebo prostřednictvím ratifikace Úmluvy OSN o transparentnosti v oblasti smluvních vztahů mezi investory a veřejnými investory z roku 2014 („Mauricijská úmluva“),¹³⁶ pokud tak však neučiní, bude se zveřejňování řídit procesními pravidly ICSID.¹³⁷

Komentáře, které ICSID obdržel po vydání prvního pracovního dokumentu, buď nabádaly k větší transparentnosti, než ICSID na začátku navrhoval, nebo naopak nově nastavenou míru transparentnosti kritizovaly.¹³⁸ Sám ICSID následně v druhém pracovním dokumentu poznamenal, že je těžké vybalancovat velkou míru transparentnosti (jak navrhuje

¹³¹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 47(1), s. 114; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 57(1), s. 69.

¹³² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 47(3), s. 114; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 57(3), s. 69.

¹³³ ICSID, *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 2. srpna 2018. Rozhodčí pravidla ICSID, s. 224, odst. 480.

¹³⁴ INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION (IBA). *Consistency, efficiency and transparency in investment treaty arbitration*. 2018, listopad, s. 5; UNCITRAL Working Group III. *Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-fifth session*, s. 8, odst. 44.

¹³⁵ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), Kapitola X, s. 123–127.

¹³⁶ Česká republika Mauricijskou úmluvu zatím ani nepodepsala a ani neratifikovala. Úmluvu zatím neratifikoval žádný členský stát EU. Celosvětově úmluvu zatím ratifikovalo devět zemí: Austrálie, Benin, Bolívie, Kamerun, Kanada, Gambie, Irák, Mauricius a Švýcarsko. Viz UNCITRAL. *Status: United Nations Convention on Transparency in Treaty-based Investor-State Arbitration (New York, 2014)*. [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/conventions/transparency/status>>.

¹³⁷ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 3. srpna 2018, Kapitola VIII, s. 207 odst. 440.

¹³⁸ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 2*, Vol. 1. 2019, březen, s. 263, odst. 402.

například EU) a menší míru transparentnosti, jak to navrhují jiní aktéři.¹³⁹ Rozhodčí pravidla ICSID nejsou politickým nástrojem a proto by se ani státy a ani jiní aktéři neměli snažit prosazovat politické zájmy.¹⁴⁰ Protože tyto odlišné pozice některých států a aktérů se nezměnily,¹⁴¹ musel ICSID přijít s nejlepším možným kompromisem, který by především napomohl modernizaci řízení u ICSIDu.

Návrh novely Rozhodčích pravidel ICSID přináší zvýšenou transparentnost zaměřenou na zveřejňování nálezů (se souhlasem stran a s případnými dohodnutými úpravami) a procesních příkazů a rozhodnutí (s případnými dohodnutými úpravami).¹⁴² Požadavek souhlasu stran se zveřejněním nálezu tedy zůstal zachován. Je však stanovena domněnka, která říká, že se má za to, že strany se zveřejněním nálezů souhlasí, pokud nevnesou námitku do 60 dnů od vydání nálezu.¹⁴³ V případě, kdy strany souhlas neudělily, ICSID i nadále může zveřejňovat výňatky z nálezů v souladu se svou předchozí praxí.¹⁴⁴ Ostatní dokumenty, jako jsou příkazy, rozhodnutí a dokumenty předložené v řízení (např. písemná podání, avšak s výjimkou podpůrných dokumentů) budou zveřejněny vždy.¹⁴⁵ Strany se však mohou rovněž dohodnout na zveřejnění s případnými úpravami.¹⁴⁶ Kapitola X určuje také hranice transparentnosti a to ve smyslu ochrany důvěrných a chráněných informací, které budou anonymizovány.¹⁴⁷

Nová úprava dále nabízí, aby tribunál dovolil jiným osobám než účastníkům řízení, jejich zástupcům, svědkům a znalcům během poskytování jejich svědectví a osobám pomáhajícím tribunálu, aby se účastnili ústního jednání, pokud to strany nevyloučily anebo pokud proti tomu žádná ze stran nevznesla námitku.¹⁴⁸

Nová pravidla také obsahují podrobná ustanovení o podáních stran, které jsou vedlejšími účastníky sporu.¹⁴⁹ Novelizovaná pravidla rozšiřují seznam neúplných kritérií, která by měl tribunál zvážit při povolování účasti třetích osob. Tribunály nyní musí zohlednit totožnost, činnost, strukturu a vlastnictví třetí strany a to, zda je této straně poskytována finanční nebo jiná pomoc při přípravě jejich podání.¹⁵⁰

V souladu s dosavadní praxí nová pravidla rovněž samostatně uznávají právo států, které nejsou stranami sporu, předkládat návrhy týkající se výkladu sporné dohody o ochraně

¹³⁹ Ibidem, s. 263, odst. 403.

¹⁴⁰ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 2, Vol. 1*. 2019, březen, s. 263, odst. 404.

¹⁴¹ Viz ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 3, Vol. 1*. 2019, srpen, s. 347, odst. 152; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 4, Vol. 1*. 2020, únor, s. 331–338; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5, Vol. 1*. 2021, červen, s. 313–319; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 6, Vol. 1*. 2021, listopad, s. 34–42.

¹⁴² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 62–64, s. 123–124; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 73–74, s. 79.

¹⁴³ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 62(3), s. 123; Podle Doplnkových pravidel ICSID není vyžadován souhlas stran se zveřejněním nálezu. Ten je vyžadován pouze pro určení rozsahu redakčních úprav. Viz Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 73(1)–2), s. 79.

¹⁴⁴ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 62(4), s. 123.

¹⁴⁵ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 63(1) a 64(1), s. 124; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 73(1) a 74(1), s. 79.

¹⁴⁶ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 63–64, s. 124; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 73–74, s. 79.

¹⁴⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 65(2), s. 124; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 75(2), s. 80.

¹⁴⁸ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 65(1), s. 124; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 75(1), s. 80.

¹⁴⁹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 67, s. 125–126; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 77, s. 81.

¹⁵⁰ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 67(2), s. 125–126; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 77(2), s. 81.

investic, pokud jsou její smluvní stranou.¹⁵¹ Současná podoba Úmluvy ICSID upravuje pouze podání vedlejších účastníků sporu, ale nikoliv účast vedlejších účastníků, kteří jsou smluvní stranou dohody aplikované v předmětném sporu.¹⁵² Dle novelizované úpravy může vedlejší účastník, který je smluvní stranou dohody, podat žádost o účast v řízení nebo k tomu může být vyzván rozhodčím tribunálem.¹⁵³ Pro tyto účastníky řízení mohou tribunály stanovit podmínky účasti, aby se zajistilo, že řízení nebude narušeno a strany sporu nebudou nepřiměřeně zatěžovány. Taková opatření zahrnují omezení formátu, délky, rozsahu a načasování podání těchto třetích stran.¹⁵⁴ Tento krok se zdá být pozitivní změnou, která by mohla přispět k nápravě fragmentace systému investičních arbitráží, neboť návrhy států, které nejsou stranami sporu, mohou napomoci s interpretačními pochybnostmi tribunálu.

Autoři vítají zvýšenou transparentnost v rámci limitací, které obsahuje Úmluva ICSID, jež vyžaduje ke zveřejnění nálezu souhlas stran. Novými pravidly se ICSID snaží zvýšit transparentnost, ale zároveň zachovat soulad s úmluvou. Je otázka, jestli to povede k více zveřejněným nálezům. Nicméně je třeba poznamenat, že v řízeních dle Doplňkových pravidel budou nálezy zveřejňovány vždy, takže celkově se transparentnost rozhodně zvýší. Tato evoluce pravidel ICSID je v souladu s obecným trendem v investiční arbitráži, který vyžaduje větší transparentnost řízení.¹⁵⁵

1.7 Financování řízení třetí stranou

Další novinkou, kterou novela zavádí, je povinnost oznámit financování třetí stranou. Financování třetími stranami znamená, že třetí strany financují náklady rozhodčího řízení straně sporu výměnou za finanční obnos plynoucí z výsledku sporu, což je často doprovázeno právem financující strany podílet se na řízení sporu a případně jej i kontrolovat.¹⁵⁶ Obecně financování třetími stranami je hojně kritizováno v rámci diskuse týkající se reformy investiční arbitráže.¹⁵⁷

Podle prvního pracovního dokumentu byly komentáře států rozděleny na dvě skupiny, kdy jedna část států chtěla financování třetími stranami úplně zakázat a druhá pouze efek-

¹⁵¹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 68, s. 126–127; Doplňková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 78, s. 82.

¹⁵² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 37, s. 107; Doplňková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 47, s. 62.

¹⁵³ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 68, s. 126–127; Doplňková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 78, s. 82.

¹⁵⁴ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 67(4) a 68(2), s. 126; Doplňková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 77(4) a 78(3), s. 81–82.

¹⁵⁵ UNCITRAL Working Group III. *Note by the Secretariat: Possible reform of investor-State dispute settlement (ISDS)*. 30. července 2019 [cit. 2022-10-26], s. 3, odst. 7. Dostupné z: <<https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.III/WP.149>>.

¹⁵⁶ INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION. *Report of the ICCA–Queen Mary task force on third-party funding in international arbitration*. 2018, duben [cit. 2022-10-26], s. 14. Dostupné z: <https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/Third-Party-Funding-Report%20.pdf>; STEINITZ, Maya. *Whose claim is this anyway? Third-party litigation funding*. *Minnesota Law Review*. 2011 [cit. 2022-10-26], s. 1286–1291. Dostupné z: <<https://www.stanfordlawreview.org/online/the-case-for-an-international-court-of-civil-justice/>>; FTI CONSULTING. *Third-Party Funding: A Source of Capital for Any Company with a Good Legal Claim*. In: *fticonsulting.com* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://www.fticonsulting.com/emea/insights/articles/third-party-funding-source-capital-any-company-with-good-legal-claim>>.

¹⁵⁷ GARCIA, Frank J. *Third-Party Funding as Exploitation of the Investment Treaty System*. *Boston College Law Review*. 19. dubna 2018, Vol. 59, No. 8, s. 3–4 [cit. 2022-10-26] (*Boston College Law School Faculty Papers No. 505*). Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3374591>; GARCIA, Frank J. *The Case Against Third-Party Funding in Investment Arbitration*. In: *IISD* [online]. 30. července 2018 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://www.iisd.org/itn/en/2018/07/30/the-case-against-third-party-funding-in-investment-arbitration-frank-garcia/>>.

tivně regulovat.¹⁵⁸ ICSID se rozhodl pro zahrnutí ustanovení o oznámení financování třetí stranou než pro úplný zákaz, protože si uvědomuje, že bez financování třetími stranami by někteří investoři neměli prostředky na to, aby měli přístup k projednání svých nároků.¹⁵⁹

Pravidlo č. 14 Rozhodčích pravidel ICSID upravuje náležitosti oznámení o financování řízení třetí stranou. Při oznámení musí strana zveřejnit jméno a adresu třetí strany, která bude řízení financovat.¹⁶⁰ Pokud je třetí strana, která řízení financuje, právníčkou osobou, pak musí být připojen také seznam osob a subjektů, které tuto třetí stranu vlastní a ovládají.¹⁶¹

Strana podá oznámení o financování sporu třetí stranou generálnímu tajemníkovi ICSID při registraci žádosti o rozhodčí řízení nebo ihned po uzavření dohody o financování třetí stranou po registraci žádosti.¹⁶² Navíc tribunál může požadovat zveřejnění dalších informací týkajících se dohody o financování nebo zřizovatele, pokud to považuje za nezbytné.¹⁶³ Mezi státy se vedla debata, zda by neměla financovaná strana povinně zveřejnit dohodu o financování. ICSID však toto nechal v rukách jednotlivých tribunálů s tím, že si mohou vyžádat zveřejnění takové dohody.¹⁶⁴

Autoři zde opět spatřují snahu ICSIDu o rovnováhu mezi zájmy států a investorů. Například v rámci reformní debaty v UNCITRALu, kde hlavními aktéry jsou státy, obsahuje návrh týkající se regulace financování třetích stran povinné zahrnutí dohody o financování.¹⁶⁵ Zahrnutí povinného oznámení o financování třetí stranou v procesních pravidlech ICSIDu je nicméně přirozenou evolucí a projevem trendu, kdy problematika financování sporů třetí stranou je v současné době hojně kritizována a kdy arbitrážní instituce zahrnují úpravu do svých pravidel.¹⁶⁶ Nové ustanovení má potenciál alespoň částečně upravit tuto problematiku a zlepšit tak stávající stav, kdy financování třetí stranou není vždy automaticky zveřejněno.

1.8 Zrychlené řízení

V novelizované úpravě je zahrnut nový soubor pravidel pro zrychlená rozhodčí řízení. Je k tomu vyčleněna Kapitola XII.¹⁶⁷ Tento institut měl za cíl nabídnout stranám zrychlené řízení, které bude ukončeno v rozmezí cca 470 až 530 dnů.¹⁶⁸

¹⁵⁸ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper*, Vol. 3. 2. srpna 2018. Rozhodčí pravidla ICSID, pravidlo 21, s. 131 odst. 241.

¹⁵⁹ *Ibidem*, s. 131 odst. 242.

¹⁶⁰ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 14(1), s. 98; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 21(1), s. 52.

¹⁶¹ *Ibidem*.

¹⁶² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 14(2), s. 98; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 21(2), s. 52.

¹⁶³ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 14(4), s. 98; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 21(4), s. 52.

¹⁶⁴ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 2. srpna 2018, Rozhodčí pravidla ICSID, s. 136, odst. 263; *Muhammet Çap v. Turkmenistan*, ICSID sp. zn. ARB/12/6, Procedural Order No. 3, 12. června 2015 [cit. 2022-10-26], s. 4, odst. 13. Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw4350.pdf>>.

¹⁶⁵ UNCITRAL Working Group III. *Initial Draft: Possible reform of investor-State dispute settlement (ISDS) – Draft provisions on third-party funding*. 2022, únor, draft provision 7(1)(c), s. 9 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/210506_tpf_initial_draft_for_comments.docx>.

¹⁶⁶ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 2. srpna 2018, Rozhodčí pravidla ICSID, Kapitola XII, s. 130, odst. 237.

¹⁶⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), Kapitola XII, s. 132–137; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), Kapitola XIII, s. 56–62.

¹⁶⁸ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 2. srpna 2018, Rozhodčí pravidla ICSID, Kapitola XII, s. 292, odst. 655.

Dle novely mohou strany rozhodčího řízení vedeného podle Úmluvy ICSID udělit souhlas se zrychleným rozhodčím řízením v souladu s touto Kapitolou XII, a to společným písemným oznámením generálnímu tajemníkovi ICSID.¹⁶⁹ Zrychlené řízení je určeno spíše k řešení méně složitých nároků s menší hodnotou. Tato možnost vyžaduje souhlas obou stran sporu.¹⁷⁰ S tím souvisí i možnost, že strany mohou svůj souhlas společně odvolat a odstoupit od zrychleného řízení, respektive si tedy dohodnout tzv. *opt out*.¹⁷¹ Nový institut zrychleného řízení podléhá kratším lhůtám a omezením.¹⁷²

Dle autorů může být používání nového zrychleného řízení v praxi omezeno právě požadavkem na souhlas obou stran. Ten má ale své opodstatnění. I když spor může mít menší finanční hodnotu, řešená otázka stále může představovat důležitý precedent pro daný stát a zrychlené řízení nemusí být tak z pohledu státu vhodným řešením. Nicméně tento nový institut má potenciál zefektivnit rozhodčí řízení v menších sporech, kde to bude vhodné vzhledem k povaze sporu. Reálný dopad tohoto nového institutu se teprve ukáže.

1.9 Náklady řízení

Investiční arbitráž je obecně považována za značně nákladné řízení, což je také jednou ze vznesených kritik v rámci snahy o její reformu.¹⁷³ Z údajů dostupných v roce 2021 vyplývá, že průměrné náklady stran mezi lety 2017 a 2020 činily dohromady 11,1 milionu amerických dolarů.¹⁷⁴

Původní verze Rozhodčích pravidel ICSID upravovala náklady v rámci kapitoly III – Obecná procesní ustanovení.¹⁷⁵ Nová úprava vyčlenila v druhém pracovním dokumentu¹⁷⁶ náklady řízení do nové samostatné kapitoly IX, která v sobě pojímá úpravu nákladů řízení a obsahuje tři významné změny týkající se alokace nákladů, zajištění nákladů a odůvodnění rozhodnutí o nákladech.

První změna se týká alokace nákladů. Nová rozhodčí pravidla obsahují otevřený seznam kritérií, která by měl rozhodčí tribunál při rozdělování nákladů zvážit, přičemž zdůrazňují, že tribunály by měly zohlednit všechny relevantní okolnosti, tedy včetně výsledku řízení nebo jeho části, chování stran v průběhu řízení (včetně toho, do jaké míry jednaly hospodárně a dodržovaly pravidla, příkazy a rozhodnutí tribunálu), složitost řešených otázek a přiměřenost požadovaných nákladů.¹⁷⁷ Pravidla rovněž výslovně zmocňují tribunály, aby v případě potřeby nařídily předběžné jistoty na náklady, a nečekaly až na konečné rozhodnutí.¹⁷⁸ Na rozdíl od přístupu některých vnitrostátních soudů náklady

¹⁶⁹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 75(1), s. 132; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 79(1), s. 82.

¹⁷⁰ *Ibidem*.

¹⁷¹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 86(1), s. 137; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 88(1), s. 87.

¹⁷² Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 81(1), s. 135; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 85(1), s. 85–86.

¹⁷³ INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION (IBA). *Consistency, efficiency and transparency in investment treaty arbitration*. 2018, listopad, s. 4.

¹⁷⁴ HODGSON, Matthew – KRYVOI, Yarik – HRCKA, Daniel. *Costs, Damages and Duration in Investor-State Arbitration: Empirical study 2021*, s. 4.

¹⁷⁵ Rozhodčí pravidla ICSID (2006), pravidlo č. 28, s. 113–114.

¹⁷⁶ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 2, Vol. 1*. 2019, březen, s. 223, odst. 332.

¹⁷⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 52(1), s. 116–117; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 62(1), s. 71–72.

¹⁷⁸ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 52(3), s. 117; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 62(3) s. 72.

nutně neupravuje zásada „poražený platí“, s výjimkou případů, kdy je žaloba zamítnuta pro zjevnou právní neopodstatněnost.¹⁷⁹

Druhá podstatná změna se týká zajištění nákladů. Novelizovaná úprava obsahuje výslovné ustanovení o jistotě na náklady.¹⁸⁰ V předchozí úpravě pravidel nebylo zajištění nákladů upraveno vůbec,¹⁸¹ a přesto, že tribunály přiznávaly zajištění nákladů, vyžadovaly od stran, aby prokázaly, že utrpí vážnou nebo nenapravitelnou újmu, pokud nebude vydáno rozhodnutí o zajištění nákladů řízení, a že zajištění je naléhavé a nezbytné,¹⁸² což bylo často složité dokázat.¹⁸³ V novelizovaných pravidlech by mělo toto samostatné ustanovení dle ICSIDu balancovat práva stran.¹⁸⁴ Obecně byl návrh přijat státy a dalšími aktéry kladně; během diskusí bylo ustanovení zpřesněno na základě přijatých komentářů.¹⁸⁵ Především se řada států vyjadřovala k financování třetí stranou.¹⁸⁶

V novém ustanovení je zakotveno, že strana, která se brání vznesenému nároku nebo případně uplatňuje protinárok, má k dispozici žádost, na jejímž základě může tribunál nařídít kterékoli straně uplatňující nárok, případně protinárok, poskytnutí jistoty na náklady řízení.¹⁸⁷ Pravidlo č. 53 Rozhodčích pravidel ICSID ve svém znění zahrnuje také neúplný výčet okolností, které má tribunál zvážit při rozhodování o tom, zda nařídít jistotu na náklady řízení.¹⁸⁸ Konkrétně se jedná i) o schopnost a ochotu strany vyhovět nepříznivému rozhodnutí o nákladech řízení, ii) o účinek, který může mít složení jistoty na náklady řízení na schopnost strany uplatňovat své nároky, a iii) o chování stran v průběhu řízení.¹⁸⁹ Existence financování třetí stranou je také relevantním faktorem, nikoli však rozhodujícím.¹⁹⁰

Nesplnění příkazu ke složení jistoty na náklady řízení může vést k přerušení řízení anebo dokonce k jeho zastavení, pokud řízení zůstane přerušeno po dobu delší než 90 dnů.¹⁹¹ Závěrem lze uvést, že nová pravidla vyžadují, aby všechna rozhodnutí o nákladech řízení byla odůvodněná a tvořila součást nálezu po zvážení faktorů uvedených výše.¹⁹²

¹⁷⁹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 52(2), s. 117; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 62(2), s. 72.

¹⁸⁰ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 53, s. 117–118; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 63, s. 72–73.

¹⁸¹ ICSID. *Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 1.3*. srpna 2018, s. 231, odst. 499.

¹⁸² *Ibidem*, s. 231, odst. 501.

¹⁸³ *Viz RSM Production Corporation v. Saint Lucia*, ICSID sp. zn. ARB/12/10, Rozhodnutí o žádosti Svaté Lucie o zajištění nákladů řízení, 13. srpna 2018 [cit. 2022-10-26], s. 25, odst. 90 (I). Dostupné z: <<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw3318.pdf>>.

¹⁸⁴ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 53, s. 117–118; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 63, s. 72–73.

¹⁸⁵ *Viz ICSID. Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 1.3*. srpna 2018, s. 232, odst. 503; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 2*, Vol. 1. 2019, březen, s. 233, odst. 346; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 3*, Vol. 1. 2019, srpen, s. 334, odst. 130; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 4*, Vol. 1. 2020, únor, s. 318–319; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5*, Vol. 1. 2021, červen, s. 324, odst. 109.

¹⁸⁶ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 3*, Vol. 1. 2019, srpen, s. 334, odst. 130; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 4*, Vol. 1. 2020, únor, s. 318–319; ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 5*, Vol. 1. 2021, červen, s. 324, odst. 109.

¹⁸⁷ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 53(1), s. 117; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID, pravidlo č. 63(1), s. 72.

¹⁸⁸ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 53(3–4), s. 117–118; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 63(3–4), s. 72–73.

¹⁸⁹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 53(3), s. 118; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID, pravidlo č. 63(3), s. 73.

¹⁹⁰ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 53(4), s. 118; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 63(4), s. 73.

¹⁹¹ Rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 53(6), s. 118; Doplnková rozhodčí pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 63(6), s. 73.

¹⁹² ICSID. *Rule Amendment Project – Member State & Public Comments on Working Paper # 1.3*. srpna 2018, s. 125, odst. 226.

Autoři hodnotí kladně novou výslovnou úpravu jistoty na náklady řízení, která v původní verzi rozhodčích pravidel chyběla.

2. Změny Doplnkových pravidel ICSID

Změny provedené v pravidlech pro rozhodčí řízení podle Úmluvy ICSID byly do značné míry promítnuty také do Doplnkových rozhodčích pravidel ICSID. Tyto změny byly již popsány v předchozí kapitole.¹⁹³

Nad to se oblast působnosti Doplnkových pravidel ICSID rozšiřuje na investiční spory, v nichž ani žalovaný, ani stát žalobce nejsou smluvními stranami ICSID, jakož i na spory týkající se organizací regionální hospodářské integrace.¹⁹⁴ Prostřednictvím předmětné reformy pravidel ICSID se tato rozhodčí pravidla stanou použitelnými i na spory zahájené proti organizacím regionální ekonomické integrace jako je EU. EU používá Doplnková rozhodčí pravidla ICSID ve svých smlouvách obsahující ochranu investic¹⁹⁵ a mohou je použít jak investoři z EU v případech vedených proti třetím státům, tak i investoři ze třetích zemí proti členským státům EU nebo samotné EU; samozřejmě za předpokladu splnění příslušných požadavků, které Doplnková pravidla ICSID vyžadují.¹⁹⁶ Navrhované změny pravidel ICSID tak budou mít právní účinky na provádění mezinárodních dohod uzavřených EU a na vedení rozhodčích řízení, jichž může být EU smluvní stranou. Proto má také i EU zvláštní zájem na reformě pravidel ICSID, což se projevilo i v Rozhodnutí Rady EU.¹⁹⁷

Autoři vítají, že díky změnám Doplnkových pravidel ICSID se výrazně otevřou možnosti využití Doplnkových rozhodčích pravidel ICSID v investičních sporech.

3. Mediační pravidla ICSID

V rámci novelizace vznikla samostatná Mediační pravidla, která byla navržena přímo pro mediaci v investičních sporech.¹⁹⁸ Jako samostatná pravidla byla představena v rámci druhého pracovního dokumentu.¹⁹⁹ Původně byla tato pravidla součástí Doplnkových pravidel ICSID.²⁰⁰

¹⁹³ Viz odkazy na Doplnková rozhodčí pravidla ICSID v poznámkách pod čarou výše.

¹⁹⁴ Doplnková pravidla ICSID (2022), Introduction, s. IV.

¹⁹⁵ Například na Doplnková rozhodčí pravidla ICSID odkazuje CETA (Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi EU a Kanadou), čl. 8.23(2)(b). Dostupné z: <<https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/ceta-chapter-by-chapter/>> [cit. 2022-10-26].

¹⁹⁶ Tyto požadavky jsou, že spor se týká údajného narušení investice investora z jednoho státu jiným státem, přičemž alespoň jeden z uvedených států není členským státem ICSID, nebo se jedná o regionální anebo hospodářskou organizaci (jako je například EU). Navíc k tomu, aby mohl být spor veden u ICSIDu podle doplnkových pravidel, musí být dán písemný souhlas oběma stranami sporu. Doplnková pravidla ICSID, čl. 2, s. 4.

¹⁹⁷ RADA EU. *Rozhodnutí Rady o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie v Mezinárodním středisku pro řešení investičních sporů (ICSID)*, (EU)2022/438, 14. března 2022 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32022D0438>>. Rada EU ve svém rozhodnutí také podotýká, že kladný postoj ke změnám ICSID procesních pravidel se nijak nedotkne záměru členských států EU a samotné EU vytvořit stálý mnohostranný investiční soud, který by měl nahradit současný systém investiční arbitráže stálým soudem.

¹⁹⁸ ICSID. Mediation. In: *icsid.worldbank.org* [online]. [cit. 2022-10-26] Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/services/mediation-conciliation/mediation>>.

¹⁹⁹ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 2, Vol. 1*. 2019, březen, s. 766, odst. 751.

²⁰⁰ Ibidem.

Nově upravená Mediační pravidla ICSID doplňují dvoustranné a mnohostranné smlouvy o mediaci. Mediace může být zahájena v rámci stávajícího dohody²⁰¹ nebo v případě absence předchozí písemné dohody o mediaci může být mediace zahájena *ad hoc*.²⁰² V takovém případě musí každá strana, která chce zahájit mediaci, podat žádost generálnímu tajemníkovi a zaplatit poplatek podle zveřejněného sazebníku poplatků.²⁰³

Mediační pravidla ICSID pokrývají širokou oblast působnosti a mohou se na základě souhlasu stran použít na jakékoli mediační řízení týkající se investice, do níž je zapojen stát nebo organizace regionální hospodářské integrace.²⁰⁴ Mediační pravidla ICSID byla navržena v souladu s formálními požadavky Úmluvy o mezinárodních mediačních dohodách²⁰⁵ (tzv. Singapurské úmluvy).²⁰⁶

Mediace není v investičních sporech široce využívána,²⁰⁷ což je dle autorů pochopitelné vzhledem ke komplexnosti investičních sporů. Stát nemá často od investora na začátku řízení všechny nutné informace, aby se dalo odůvodnit rozhodnutí vynaložit čas a prostředky na mediaci. Je tedy otázkou, jak bude tato nová úprava využívána v praxi.

4. Pravidla ICSID pro zjišťování skutečností

Novela přináší samostatný soubor aktualizovaných Pravidel ICSID pro zjišťování skutečností, která upravují zjišťovací řízení. Pravidla ICSID pro zjišťování skutečností přináší stranám sporu možnost vytvoření vyšetřovacího výboru, který bude zkoumat a podávat zprávy o relevantních okolnostech ve fázi před zahájením sporu nebo ve fázi samotného sporu.²⁰⁸

Tato pravidla mají za úkol předcházet vzniku právních sporů tím, že poskytnou neustranné posouzení skutečností, které by mohlo zabránit rozdlíům vzniklým v průběhu dlouhodobého smluvního nebo jiného obchodního vztahu mezi stranami.²⁰⁹ Strany sporu musí písemně souhlasit s předložením sporu k řízení pro zjišťování skutečností.²¹⁰

²⁰¹ Mediační pravidla ICSID (2022), pravidlo č. 5, s. 4–5. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_Mediation.pdf>.

²⁰² Mediační pravidla ICSID (2022), pravidlo 6, s. 6.

²⁰³ Mediační pravidla ICSID (2022), pravidlo 6(1), s. 6.

²⁰⁴ Mediační pravidla ICSID (2022), pravidlo 2(1), s. 3.

²⁰⁵ Singapurská úmluva byla přijata v prosinci 2018 a vztahuje se na mezinárodní dohody o narovnání vyplývající z mediace. Jejím cílem bylo zavést harmonizovaný právní rámec pro právo dovolávat se dohod o narovnání, jakož i pro jejich vymáhání. Singapurská úmluva má být nástrojem, který bude podporovat mediace jako alternativní metodu řešení obchodních sporů. Měla by přinést jistotu a stabilitu do mezinárodního rámce pro mediaci. Úmluvu zatím podepsalo 55 států a 10 z nich ji ratifikovalo (Bělorusko, Ekvádor, Fidži, Gruzie, Honduras, Kazachstán, Katar, Saudská Arábie, Singapur a Turecko). Viz UNCITRAL. Status: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. In: *uncitral.un.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/conventions/international_settlement_agreements/status>.

²⁰⁶ *Singapore's comments to the proposed amendments to ICSID Rules*, s. 1 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:qKibkTqdSYsJ:https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/state-input/Singapore_Comments_1.4.19.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>.

²⁰⁷ KESSEDJIAN, Catherine et al. Mediation in Future Investor-State Dispute Settlement. *Academic Forum on ISDS Concept Paper*. 2020, No. 16, s. 9 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://www.jus.uio.no/pluricourts/english/projects/leginvest/academic-forum/papers/2020/isds-af-mediation-paper-16-march-2020.pdf>>.

²⁰⁸ ICSID. Fact Finding. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/rules-regulations/fact-finding>>.

²⁰⁹ *Ibidem*.

²¹⁰ Pravidla ICSID pro zjišťování skutečností (2022), pravidlo č. 2, s. 3–4. In: *icsid.worldbank.org* [online], [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_Fact-Finding.pdf>.

Pravidla pro zjišťování skutečností upravují zahájení řízení (kapitola I); výbor a jeho činnost (kapitola II); ukončení řízení (kapitola III) a různá ustanovení včetně nákladů řízení (kapitola IV).

ICSID očekává, že tato nová pravidla by měla pomoci ve fázi před zahájením sporu a mají vlastně za cíl vleklým sporům předcházet.²¹¹ Dle autorů zůstává nejisté, do jaké míry bude tento institut využíván v kontextu investičních sporů, neboť sám ICSID si je vědom toho, že nebyly dříve hojně využívány.²¹² Ukáže to až praxe po jejich nedávném vstupu v platnost.

Závěr

Změny pravidel ICSID reflektují rozsáhlou debatu, která probíhá jak v rámci ICSIDu, tak i šířeji v rámci mezinárodní komunity. Jedná se o debatu, která vyvstala na popud států vyjadřujících nespokojenost se současným stavem investiční arbitráže.²¹³ Změny, které novela pravidel ICSID přináší, podstatně zlepšují tato pravidla, a řeší mnoho aktuálních problémů, které v souvislosti se stávajícím systémem řešení sporů mezi investorem a státem vyvstaly. Nový soubor Mediačních pravidel ICSID a Pravidel ICSID pro zjišťování skutečností rozšiřuje výběr postupů řešení sporů, které mají státy a investoři k dispozici.

Novela rozhodčích pravidel ICSID zefektivní proces řešení sporů. Navrhovaná úprava reflektuje nedostatky, které členské státy a veřejnost vznesly během konzultací. Je nutno poznamenat, že pravidla reflektují i mnoho dílčích nedostatků, které státy vznesly v rámci debaty o reformě investiční arbitráže na jednáních UNCITRAL pracovní skupiny III.²¹⁴ Jedná se především o větší transparentnost vedení sporů a výsledků řízení, nové požadavky na zveřejňování informací v případě financování třetími stranami a pravidla zrychleného rozhodčího řízení pro strany, které si přejí dále zkrátit procesní kalendář.²¹⁵

ICSID však novelou pouze procesních pravidel, nikoliv samotné Úmluvy ICSID, propásal možnost více reflektovat touhu mnoha států po systémové reformě. Rozhodnutí ICSIDu zaměřit se na novelizaci rozhodčích pravidel lze však pochopit. I tento proces trval šest let a schvalovací proces je u změny procesních pravidel méně náročný²¹⁶ než u změny Úmluvy ICSID, která vyžaduje souhlas všech smluvních stran, čehož by bylo obtížné dosáhnout. Je však otázkou, zda se o to ICSID neměl alespoň pokusit. Proces novelizace procesních pravidel a úmluvy mohly běžet paralelně.

²¹¹ ICSID. *Proposals for Amendment of the ICSID Rules – Working Paper # 1*, Vol. 3. 2. srpna 2018, Rozhodčí pravidla ICSID, s. 429, odst. 968.

²¹² *Ibidem*, s. 710, odst. 1251.

²¹³ GIORGETTI, Chiara et al. Reforming International Investment Arbitration: an Introduction. *The Law & Practice of International Courts and Tribunals*. 7. února 2020 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://brill.com/view/journals/lape/18/3/article-p303_4.xml?language=en>.

²¹⁴ UNCITRAL Working Group III. *Possible reform of investor-State dispute settlement (ISDS)*, UN Doc. No. A/CN.9/WG.III/WP.149. 36th Session. 29. října – 2. listopadu 2018 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <<https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.III/WP.149>>.

²¹⁵ ICSID. Updated Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules. 12. listopadu 2021 [cit. 2022-10-26], s. 1–2. In: icsid.worldbank.org [online]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Backgrounder_WP.pdf>.

²¹⁶ Změna Rozhodčích pravidel ICSID vyžadovala souhlas ¾ smluvních stran a změna Doplnkových pravidel ICSID vyžadovala souhlas ½ smluvních stran. ICSID. *ICSID Submits Amended Rules to the Administrative Council for a Vote*. 20. ledna 2022 [cit. 2022-10-26]. In: icsid.worldbank.org [online]. Dostupné z: <<https://icsid.worldbank.org/news-and-events/communiqués/icsid-administrative-council-approves-amendment-icsid-rules>>.

Přínosem novely je také zmírnění požadavků pro použití Doplňkových pravidel ICSID s cílem rozšířit dostupnost rozhodčích pravidel a služeb ICSID. Organizace regionální hospodářské integrace – jako je Evropská unie – mohou mít rovněž přístup k rozhodčímu a smírčímu řízení ICSID podle nových Doplňkových rozhodčích pravidel ICSID.

To přivádí autory k tomu, že v rámci našeho právního prostředí je důležité také zmínit, jaký postoj zaujala Česká republika. Ta následovala Radu Evropské Unie (dále jen „EU“), která vydala 14. března 2022 rozhodnutí o postoji, který mají členské státy zaujmout jménem Evropské unie ve hlasování v rámci reformy procesních pravidel ICSID. V tomto rozhodnutí Rada EU vyjádřila svůj kladný postoj k navrhovaným změnám procesních pravidel ICSID a rozhodla, že členské státy, které jsou smluvními stranami Úmluvy ICSID, mají přijmout změny pravidel ICSID během písemného hlasování.²¹⁷

Změny rozhodčích pravidel ICSID představují přirozenou evoluci v návaznosti na aktuální identifikované procesní problémy, které se v investičních sporech vyskytly. Nepřináší sice žádné revoluční prvky, ale rozsahem změn jsou rozhodně pozitivním krokem ve snahách o reformu investiční arbitráže. Jak se však budou nová pravidla aplikovat v praxi a jestli opravdu přinesou dosažení kýžených cílů, jako jsou zkrácení délky řízení a snížení nákladů řízení, ukáže až praxe.

²¹⁷ RADA EU. *Rozhodnutí Rady o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie v Mezinárodním středisku pro řešení investičních sporů (ICSID)*, (EU)2022/438, 14. března 2022. Hlasování za Českou republiku zajišťovalo Ministerstvo financí, pod které spadá jak ICSID, tak problematika ochrany investic jako taková. Viz § 4 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky.

The most Extensive Changes to the ICSID Arbitration Rules in their History: Evolution or Revolution?

Jaroslav Kudrna (<https://orcid.org/0000-0003-1687-0150>) –

Tereza Ševčíková (<https://orcid.org/0000-0003-4243-7799>)

Abstract: The article analyses the fundamental changes brought about by the most extensive amendment of the procedural rules of the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) in the last 55 years. The amendment process has been underway since 2016 and the new rules entered into force on 1 July 2022. The ICSID Rules govern the majority of investment disputes. The authors focus for the first time on the changes to the Arbitration Rules under the ICSID Convention. This is followed by an introduction to the changes in the ICSID Supplementary Rules. The article then introduces the new stand-alone ICSID Mediation Rules and the ICSID Fact-Finding Rules. In addition to presenting the amendment itself, the authors also reflect on its content in the context of the ongoing debate on the reform of international investment arbitration. The authors also consider to what extent this extensive amendment is a natural evolution of existing practice or whether it also contains truly revolutionary elements.

Keywords: investment arbitration, ICSID, ICSID Convention, ICSID Arbitration Rules, ICSID Additional Facility Rules, ICSID Mediation Rules, ICSID Fact-finding Rules